

Siniseks Konradiks ristitud masin uurib Alam-Pedja niitudelt tehtud silo kütteväärtust, et peagi võiks praegu kasutuna seisva heina pelletiteks teha ja kateldes ära kütta.

Rahvusvahelise projekti Prograss raames jõudis eelmisel nädalal Puurmani lähedale Altnurga külla Udo Valgele kuuluvasse Rulli tallu seadeldis, mis suudab tavalisest rullisilost kateldele sobivat heinakütust ja biogaasi toota. Maaülikooli vanemteaduri Katrin Heinsoo sõnul peaks tänu moodsas masinas kasutatavale tehnoloogiale saama meie kaitsealadel ja mujalgi kasvav hein soojatootjate hulgas nõutud kaubaks muutuma.

Katsepartii läheb Saksa laboritesse

Sinine Konrad leotab hakitud silo kuuma veega ja eraldab massi tigupressi abil tahkeks ja vedelaks osaks. Vedelik läheb biogaasireaktorisse ja seal toodetud gaasi kasutatakse leotusvee kuumutamiseks ja tahke osa kuivatamiseks. Teisipäeval jõuab Maaülikooli katsefarmist Rulli tallu ka esimene partii veiseläga.

Katlaid kahjustavad ühendid peaksid leotusprotsessi käigus silost välja ligunema ning nii on võimalik saada väärtuslikke pelletteid.

Käesoleva nädala lõpul läheb esimene katsepartii Saksamaa laboritesse teele, seal tehakse väga täpsed uuringud. Silotünnid pandi Sinist Konradit ootama juba eelmisel aastal. Nüüd on eeltöötlus tehtud ja sellepärast ongi vaja täpsemalt teada, kuidas kohalikud rohukooslused kütuseks sobivad.

Silomaterjali võeti kahelt lamminiidult ja kahelt aruniidult ning kahelt puisniidult. Heinsoo sõnul sooviti erinevaid niitusid sellepärast, et taimestikukooslus on seal erinev ning seetõttu peaksid ka keemilised näitajad tulema erinevad.

Milline kooslus võib kõige paremaks küttematerjaliks osutuda, seda Heinsoo praegu öelda ei oska. "Võime oletada, et kõige paremini peaks sobima puisniit, sest varjus küpseb hein kõige aeglasemalt ja toiteväärtus jääb seal kõige kõrgemaks. Teisalt on puisniidul suure silokombainiga töötamine raske. Seetõttu võib eeldada, et kõige mõistlikum on siiski kasutada liigirikaste lamminiitude heina, aga ka aruniitudelt saadavat," rääkis Heinsoo.

Pelletteid võiksid toota paljud

Alam-Pedja looduskaitseala on katsetuseks igati sobiv paik, sest siinsed suurvee ajal üle ujutatud lamminiidud on Eesti suurima biomassiproduktiooniga. Uuringud on näidanud, et ühelt niidetud hektarilt saab Alam-Pedjal 5,7 tonni kuivainet. Tavaliste aruniitude puhul on see näitaja enamasti poole väiksem. Uue tehnoloogiaga püütakse ühildada looduskaitse ja energiatootmine.

Kus täpselt Alam-Pedjalt pärit heinast sooja tootma hakatakse, Heinsoo veel öelda ei oska. Tema sõnul võiksid heinast valmistatud pelletteid toota paljud. "Kui tehnoloogia ennast ära tasub, tuleb see kasuks ka maapiirkondade tööhõivele ja piirkonna majandusele," ütles ta.

Maaülikooli teadlasi juhendavad kaks Saksamaalt Sinise Konradiga kaasa tulnud noormeest. Kasseli Ülikooli teadur Lutz Bühle ütles, et ta on Eestis esimest korda, lahkub siit juba järgmise nädala lõpus ja tuleb septembri lõpus tagasi. Siis sõidab ta Sinise Konradiga edasi. Prograssi projektiga on ta seotud 2009. aastast.

Sinine Konrad töötab Eestis septembri lõpuni ning seejärel jääb kuni tuleva aasta jaanuarini Suurbritanniasse Walesi, tulevaks suveks tuleb aga uuesti Eestisse tagasi, sest projekt uurib nii Eesti, Saksamaa kui ka Walesi looduskaitsealade väärtuslike rohumaade hooldamist. Alles tuleval sügisel langetavad koostööpartnerid otsuse, kuhu Sinine Konrad lõpuks pidama jääb, sest tema vedamine on võrdlemisi kulukas.

Lihulas kasutatakse heinakütust

Läänemaal Lihulas on juba veidi rohkem kui aasta heinaga köetud. Lihula katlamaja võib ühe talvega põletada 1400 tonni.

Katrin Heinsoole teadaolevalt on heinaga kütmist katsetatud veel ka Tamsalus. Seal kasutatakse küll

enamasti põhku. Oma majad on põhuküttele üle viinud paljud Eestimaa talunikud.

HELVE LAASIK